

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre --- 16 kor.
 Negyedévre --- 4 "
 Helyben házhoz hordva:
 Egész évre --- 20 kor.
 Negyedévre --- 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre --- 24 kor.
 Negyedévre --- 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hét 5 óráig
 szombat utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kérésre visszafizetésre
 vagy megfizetésre nem vállalkozik.

Előzetesek és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, okt. 16.

Halotti beszéd.

A legelső nyelvemlékünk, mely magyarul maradt fenn, egy halotti beszéd. A legutolsó, a mi ránk vár, szintén halotti beszéd lesz. Csak hat szóból áll, az is idegen nyelven mondva, mégis elmondja egész elmúlásunk történetét:

Executio, licitatio, portio, usura, peronospora, filoxera.

Emnyiből fog állni én vérem, magyar fajom a te bucsuztatód ezredéves ősi multad után.

Megbirtad a tatárt, leráztad a törököt, kicsusztál az osztrák körmök közül, feltámadtál a muszka invázió után, de ezt a keserves hat idegen szót el nem bírod s hogy rád borult, fel nem támadsz alóla tán soha.

Boszorkány konyhában kotyvasztották össze ezeket a szókat s a ki ránk olvasta, megigézelt velük s azóla fogyunk, sorvandunk, orvososága sincs tán.

Tudom, hogy kicsi bölcsességgel kormányozzák a világot, de oly óriási korlátoltsággal ám seholy, mint a mi szűkebb világunkat, Magyarországot.

Ha valakinek feltett szándéka volt volna, hogy apránként elsorvasztja a magyar fajt, az sem csinálhatta volna remekebbül, mint a hogy a mi fináncz zsenieink megcsinálták.

Hallottuk a Tisza érdeméért felemlíteni, hogy ő rendezte a pénzügyeinket,

midőn kormányzása alatt megszűnt a deficit.

Hát ez a rendezés valóban rá vall. Az ő, csak pártját ismerő nemzeti érdekek nem törődő munkája ez a rendezés.

Mikor ugyanis látta a deficitet, nem nézett az után, hogy a népet jobb létbe juttassa s így nagyobb adóalapra tegyen szert, hanem egyszerűen felváltotta a magyarságot apró pénzre.

Olyan adóemelést csinált, mely a magyarság adózó képességét fölülmulva, egészen természetes folyományként nem a jövedelem feleslegét, hanem magát a törzsvagyont szívta be az állam és bankok kasszáiba.

Igenis. Barbár egy hazafiatlan az adózási rendszer, mely egész súlyával a fajmagyarság, a kisbirtokos és kis iparosra nehezedik.

Egyik fővárosi lap statisztikát közöl, mely szerint

	Átlag-jövedelem	Átlag-adó
	forintokban	
46 főszelátogató:	889.34	141.—
12 pénzüzer:	768.—	134.—
782 ügyvéd:	799.—	139.—
626 orvos:	782.—	136.—
3312 vidéki ügyvéd:	426.—	79.—

Most tessék összevetni, hogy ha Beregben egy egész telekre 99 forint 68 krajczár, Aradban 143 forint 88 krajczár és Temesben 216 forint 38 krajczár közdót vetnek ki, ez több, mint amit átlag fizetnek az ügyvédek, orvosok és börtönzárak. Pedig ugyan melyik cse-

relne ezek közül egy parasztelek tulajdonosával?

Ugye! panaszkodunk, hogy már az alföldről is kezdenek egész falvak kivándorolni Amerikába? És keressük az okát és jajgatunk megfogyatkozott hazafias érzésről?

Pedig azoknak van okuk jajgatni, akik kivándorolnak. Hisz ők maradnak itthon az utolsó falatjukig, de ha az utolsó is elfogyott, akkor bizony oda mennek, ahol a legelső kínálkozik, legyen bár az Amerika, vagy Oláhország táján.

Oly kicsiny a fajmagyarság száma, hogy éppen csak hogy vezérszerepet tud vinni a házában lakó nemzetiségek között. Ha még ezt a kevés számot is koldussá velkeztetjük, mi lesz a túlsúlyal?

Ennek a parlamentnek hazafias, szigorú kötelessége lesz, az adóterhek helyesebb megoldását keresztül vinni, sőt sürgetni, mert a szükség már legfőbb fokra hágott s az egész parlament a gazdasági, illetve belpolitikai reformok jegyében gyűlt össze.

És bámulatos! E helyett egész komolyan foglalkoznak azzal a tervvel, hogy az *adóhivatalok nyakára még adó ellenőri hivatalokat is szervezzenek*, melyek az *adó behajtást sürgezzék* s így egy prés helyett kettőbe kerüljünk.

Valóban, ha így akarja az állam rendezni az ő jövedelmeit, akkor sokkal jobb lenne, ha egyszerre elárverezné az összes magyar birtokokat, hiszen csak hamarabb

A „TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

Abdur Rahman.

lta: Rudyard Kipling.

Afganistan emirje, az angol király és az indiai császár ő felségének hű szövetségese olyan úr volt, akit minden helyesen gondolkozó embernek tisztelnie kellett. Mint a legtöbb uralkodó, ő sem úgy kormányzott, ahogyan szeretett volna, hanem csak úgy, ahogyan birt s jogával a föld legzabolázatlanabb népen kellett uralkodnia. Az afghanok előtt nem szent sem az élet, sem a tulajdon, sem a törvény, sem a királyi méltóság, ha vad k. dve lázadásra ingerli őt. Ösztöne a lopásra, öröklött hajlama és ügyessége pedig a gyilkolásra csábítja, s ezenkívül szemérmetlen és állati módon erkölcstelen. Természetes tehát, hogy nagyon furcsa fogalma van a becsteltéről, s érdekes dolog a jellemét tanulmányozni. Néha minden különös ok nélkül egész addig harcol, amíg darabokra nem aprítják, máskor meg vonakodik védekezni addig, amíg csak sarokba nem szorítják. Ebben éppen olyan kiismerhetetlen, mint vérrókona, a szürke farkas.

Es ezeken az embereken uralkodott ő fensége az egyetlen fegyverrel, amelyet megértettek: a haláltól való félelemmel, ami különben némely keleti népnél a bölcsesség kezdete. Némelyek azt állítják, hogy az emir hatalma nem

terjedt messzebbre, csak egy puskaövényire; de senkisé tudta az afghanok közül soha, hogy a királyja mikor jut ebbe a megfelelő közelségbe. Gholam Hydertől, az afghán hadsereg főparancsnokától, egészen észszerű okok miatt félnek, mert ő nyársba húzatja az embert; Kabul kormányzójától az egész város fél, mert az egész lakosság élete és halála fölött ő az úr; de Afganistan emirjétől még jobban félnek, mint a táboraktól és a kormányzóktól együttvéve, noha a távol lakó törzsek ennek az ellenkezőjét állították amint az emir hátat fordított nekik. A szava véres törvény volt. Szenvedélyének kitörésekor lehullott az ember levele az élet fájáról s a kegye is veszedelmes volt. Sok bajon átesett s üldözött szűkevény is volt, mielőtt a tónra jutott s népének minden osztályát megismerte. Keleti szokás szerint mindenkinek, aki panaszt akar előterjeszteni, vagy aki ellenségén boszút akar állni, joga van ahhoz, hogy a mindennapi általános kihallgatás alkalmával magával a királlyal beszéljen. Ez olyan személyes kormányzás, mint aminő a boldog emlékezettü Haran al Rasid idejében szokásos volt s ma is szokásos, sőt még akkor is szokásos lesz, s ma is szokásos, sőt még akkor is szokásos lesz, amikor az angolok már rég eltűntek Afganisztánból. Ilyenkor azonban a szólás-szabadság bizonyos személyes kockázattal jár. Ha a beszéd tetszik a királynak, akkor a beszélőt szabadságáért megjutalmazhatják, míg a másik embert, aki szintén igekezik őszintén megmondani a véleményét: ugyanaz a szólás-szabadság a hóhérnak mindig kész pallosa alá juttathatja.

És a nép örül ennek, mert ezt teljesen jogosnak és helyesnek tartja.

Az emir egyszer Kabulban a város közepén Baber-kertben végezte napi munkáját. Künn a szabad ég alatt egy kis asztal volt előtte s az asztal körül a tábornokok és miniszterek a rangjuk szerint helyezkedtek el. Az udvar és a hűbéres törzsfőnökök hosszú sora (akiket vérrel táplálnak és vérrel igaznak le) szabálytalan félkörben álltak az asztal körül; a szél a kabuli gyümölcsös kertek felől fujdogált. Egész nap rohantak a kertbe a kifáradt futárok, a távoli kerületekből leveleket és híreket hozva a zendülésekről, intriguákról, éhínségről, fizetési késedelmekről, vagy már utnak indított kincsekről, az emir egész nap olvasta a jelentéseket s azokat, amelyek kevésbé magán jellegűek voltak, átadta azoknak a hivatalnokoknak, akiket illettek, s gyakran odahívta valamelyik szolgálattevő törzsfőnököt, hogy magyarázzon meg neki valamit. Ajánlatos dolog volt az emirnek őszintén felelni; a kihallgatás után meghajtotta komor fejét, amelyen gyémántcsillagos asztrachánsipka volt s a törzsfőnök visszatérhetett a társai közé. Ezen a napon délután történt, hogy egy asszony bejelentette, hogy el akar válni a férjétől, aki kopaszfejű; az emir, miután mind a két ellenfelet kihallgatta, azt az utasítást adta az asszonynak, hogy a férje kopasz fejére öntsön tejfölt s nyálja le róla, hogy a haj újra kinőjön s aztán majd meg lesz elégedve a férjével.

esnének így túl azon, a min ezen adórendszer mellett pár év alatt úgy is túl fogunk esni.

Lassankint kihuzzák lábunk alól a földet s a nagy világon e kívül mindenütt megél majd a magyar, csak itt nem lesz, hová a fejét lehajtsa.

Adóreformot kívánunk az új parlamenttől, nem a technika legújabb haladása alapján készített új prést.

P—y.

Konfliktus a minisztertanácsban.

Mint megbízható forrásból értesülünk, a tegnapi minisztertanácsban Hegedüs és Lukács miniszterek közt komoly konfliktus támadt a hazai ipar támogatására előirányzandó szubvenzió tárgyában. A pénzügyminiszter ugyanis a jövő állami költségvetésből egyszerűen törölni akarta a kereskedelmi miniszter által előirányzott összeget. Hegedüs miniszternek valóságos ékesszólást kellett kifejtenie, hogy minisztertársait a maga álláspontjának megnyerje. A szavazásnál a miniszterek többsége Hegedüs mellett döntött és így a magyar ipar, melynek oly nagy szüksége van az állami támogatásra, továbbra is a megfelelő szubvenzióban fog részesülni. Lukács pénzügyminisztert a dolgoknak ez a fordulata nagyon elkedvetlenítette és csak megerősítette őt már korábban is kijelentett lemondási szándékában, melyet ezúttal azzal is indokolhat, hogy a kabinetben közte és minisztertársai között lényeges véleménykülönbségek merültek fel.

Kanczellárválság a vámtarifák miatt.

Tegnap a berlini tőzsdén a legnagyobb határozottsággal kolportálták azt a hírt, hogy Bülow kanczellár felajánlotta a császárnak lemondását. Parlament körökben azt hiszik, hogy a császár még a birodalmi gyűlés összehívása előtt dönteni fog ebben a kérdésben. Bülow lemondási szándéka szoros összefüggésben áll az új vámtarifákkal, a melyek csakis az agráriusoknak kedveznének. Ezt a császár is belátta, s minthogy semmi kilátás sem volt arra, hogy a birodalmi gyűlés az új vám-tari-

fákat megszavazza, a császár arra akarta bírni Bülowot, hogy a tarifákon szabad kereskedelmi szellemben módosításokat tegyen. Bülow kijelentette, hogy ezt nem teheti, mert a konzervatívoknak és az agráriusoknak adott szava köti a már publikált magas vámtételekhez és felajánlotta a császárnak lemondását arra az esetre, ha a tarifák módosíthatóknak.

Politikai körökben már Bülow utódjának nevét is emlegetik. Az új kanczellár állítólag Hohenlohe-Langenbroy herceg, Elzász-Lotharingia mostani helytartója lesz.

A kibukottak elhelyezése.

A szabadelvű pártban most nagy gondot okoz a kibukott tekintélyesebb párttagok elhelyezése. Az eddigi megállapodások szerint Hieronymi Károly, kinek tádvalevőleg két kerülete van, a csaczi mandátumról fog lemondani. Ebben a kerületben Láng Lajos fog fellépni. Plósz miniszter részére a nagybányai kerületet szemelték ki. Itt Ruffy Pált választották meg, a ki azonban a kormánybiztosi állásra való tekintettel lemond a mandátumáról. Tisza Kálmán is keresnek kerületet. Eleinte a técsői kerületre gondoltak, melynek megválasztott képviselője Rétyi Mihály nagybeteg s e miatt hir szerint, le fog mondani. Itt azonban a kerületben nagy befolyással bíró Várady-család egyik tagja szándékozik fellépni. Szó volt arról is, hogy Lázár György szegedi képviselő lemondana Tisza Kálmán javára, de ez a kombináció sok akadályba ütközik, úgy, hogy Tisza Kálmánnak egyelőre nincs kerülete.

Megtámadott mandátum.

Dr. Ragályi Lajos a kuriánál tegnap nyújtotta be Bernrieder József megbízásáról kérést, Pichler Győző kölesdi mandátumának megsemmisítése érdekében. A petíció állítása szerint Pichler erőszakos uton jutott a 4 szónyi többséghez.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

Tisza bukása a „Public Opinion“ hasábjain.

Irta: Dr. N. Gy.

(Public Opinion. Friday, október 11. 1901.)

Régi képviselője megbuktatása révén Nagyvárad, talán először, egy igen elterjedt angol világlap, a *Public Opinion* hasábjaira került. „Tisza K. bukása Nagyváradon, írja a nevezett lap, nagy szenzációt keltett Magyarországon és Ausztriában egyaránt. Már egyszer megbukott ezelőtt 1878-ban. Debreczenben, még mint miniszterelnök. Főellenségei a római és görög kath. papság voltak, kik a „kálvinista pápát“ gyűlölték benne, ahogy nevezik őt, mint az evangélikus egyház gondnokát és fejét (!) Magyarországon. Azonban helyi okok idézték elő bukását, különösen egy utóbbi beszéde, melyben a községi és megyei hivatalnokok fizetésének fölemelése ellen nyilatkozott. Másik közreműködő ok volt a gazdag zsidók elköltözése Váradról,* egy pénzügyi válság következtében, néhány évvel ezelőtt: ezek t. i. nagy tisztelői voltak Tiszának; a legfőbb ok azonban a nagy trafik idegen ember kezébe juttatása volt (the abtment of the whole sale tobacco shop to a stranger) mely a helyi érdekeket felbőszítette Tisza és a szabadelvű párt ellen“. Azután szól még Tisza Kálmán államférfiúi és politikai szerepléséről, s a többi közt azt mondja, hogy még Kossuth-pártiak is sajnálják Tisza bukását. Majd áttér Tisza külpolitikai szereplésére, Tiszának tulajdonítva sok mindent, ami Andrassy Gyula műve volt. Végre így fejezi be: „Bismark herceg Berlinben, Crispi Rómában és Tisza Budapesten voltak bizonyos időben a kontinens vezérférfiai, kiknek tudta nélkül, politikailag szólva, egy veréb se hullott el; és ami e trió másik két szereplőjével történt, megessett most e harmadikkal is, aki szintén panaszkodhatik polgártársai hálátlansága ellen.

Azt hisszük mindenki láthatja első tekintetre, hogy ezt a tudósítást a gázszóló gyülekezet valamelyik tagja sugalmazta. Minthogy pedig sok olyat tartalmaz, ami aktuális nálunk is, nem tehetjük, hogy egyes helyeire ne reflektáljunk. Olvastunk mi nemrég sokat egyik helyi lapban *gyűlölködőkről* és *hálátlanokról* négyeszer is figurálván e szeretetreméltó szólamok egy vezércikk keretében, azonban nem nehéz lenne vissza fordítani ezt a vádat. Avagy nem volt-e gyűlölködés, amelylyel Tisza Kálmán a reakciót emlegette program beszédjében, a monoton előadás folyamán csak ekkor csattanván fel élesen hangja; nem volt-e

* Tud-e erről valamit Szerkesztő Ur?!

Az udvar nevetett ezen s az asszony hazament, magában szidva és átkozva a királyt.

Mikor a nap már alkonyodott, a király elé egy megköltözött embert állítottak; remegő, szikár, nyomorult ficzkó volt, félholtra verve, de erős testalkatúnak látszott; három rupiát lopott; — országában még az ily kicsiny ügyekről is értesült az emir.

— Miért loptál? — kérdezte tőle.

— Szegény voltam és senki sem adott semmit. Éhes voltam, és senki sem adott enni.

— Miért nem dolgoztál?

— Ó szegények oltalmazója, — nem találtam munkát, s már majdnem éhen haltam.

— Hazudsz. Loptál, hogy részegeskedjél, hogy bujálkodhassál, vagy, hogy iustálkodhassál, de nem azért, hogy éhezél. Mindenki, aki csak akar, találhat munkát és megszerezheti a mindennapi kenyerét.

A fogoly lesütötte a szemét, már más-kor is állott törvény előtt, s ismerte a halál-szavát.

— Mindenki talál munkát, aki csak akar. Ezt senki sem tudja annyira, mint én. Mert én is éheztem, — nem úgy, mint te, hanem ahogyan a sors rendeléséből és az Isten akaratából minden becsületes ember éhezhetik.

Az emir nagyon fel volt indulva, s a körtötte álló nemességhez fordulva, így szólt:

— Hallottátok, hogy ez a hazug ember mit mondott? Most hallgassatok én reám, én majd igaz történetet mondok el nektek. Egyszer én is csaknem éhen veszttem, annyira gyö-

törte az éhség a testemet. Nem voltam egyedül, hanem még valaki volt velem, aki a legkeservebb napokban sem hagyott el, mikor még üldöztek engem, mielőtt trónra jutottam. S mikor még mint hajléktalan kutya kószáltam Kandahar körül, egyre fogyott a pénzem, míg végre nem maradt belőle semmi. S mindeu-nap betegen és fáradtan tértem haza ahoz, aki otthon várt reám, s Isten tudja, hogyan éltünk; egyszer azután elővettem a legjobb köpenyünket, — selyemből volt, szép iráni munka, aminőt ma már nem is csinálnak; ez volt már az egész vagyonunk. Elmentem vele egy mellék-utczába a zálogoshoz, s három rupiát kértem a köpenyre. Látjátok, én most király vagyok, de mégis így szólt hozzám a zálogos:

— Te tolvaj vagy; ez a köpeny háromszáz rupiát ér.

— Nem vagyok tolvaj, — válaszoltam, — de királyi származásu herceg vagyok, s most éhezem.

— A csavargók hercege vagy! — szólt a zálogos. — Most nincs nálam pénz; az irnokom-mal menj a lakásomra, ott majd kapsz a köpenyért két rupiát és nyolcz annát, mert többet nem kölcsönözök neked.

Elmentem tehát az irnokkal, utközben beszélgettünk s átadta nekem a pénzt. Ebből éltünk, amíg el nem fogyott s azután megint rossz dolgunk volt. Az irnok, a ki jószívű fiatal ember volt, így szólt hozzám:

— A zálogos bizonyosan ad még többet is a köpenyre.

S két rupiát kínált. En azonban nem fogadtam el, hanem így szóltam:

— Nem kell, hanem szerezz nekem munkát!

Ezt meg is tette és én, Abdur Rahman, Afghaniisztán emirje, napról-napra úgy dolgoztam, mint egy kuli, nagy terheket cipeltem s majdnem agyonkínóztam magam, hogy az iz-zadásomért és a hátam fájásáért napon-kint négy annát kapjak. De itt, ennek a csavargónak, ennek a hazugnak, ennek a kutyanak lopnia kell! Egy évig és négy hónapig dolgoztam és senkinek sem szabad azt mondania, hogy hazudok, mert itt van a tanum, ez a barátom, aki akkor a zálogos ir-noka volt.

A sirdarok és nemesek sorában fölkel egy selyembe öltözött ur: keresztbe tette a mellén a kezét s így szólt:

— Ez az Isten igazsága — mert én, a ki az Isten által és az emir kegyelméből az vagyok, akinek ismertek, egykor csakugyan irnok voltam annál a zálogosnál.

Egy kis szünet támadt erre s aztán az emir durván rákiáltott a fogolyra, ki-mondta rá a borzasztó »dar aridot«, a halálos ítéletet.

A tolvajt elvitték s aztán senki sem látta többé. Az udvari emberek pedig halkán így szóltak egymáshoz:

— Istenemre és a prófétára mondom: az emir igaz ember.

magyar zenének — eddig hazánkban fájdalom nélkülözött — apostolai, csak a nemes törekvésnek kívánok elismeréssel adózni, hogy első sorban saját gyermekeinknek adjuk meg a megélhetés feltételeit.

Azon reményben, hogy a tekintetes Tanács jóindulata támogatására Egyesületünk mint a múltban, úgy ezuttal is számíthat, maradtam

Nagyváradon, 1901. október 12.

A tekintetes Tanács

alázatos szolgálója:

Mezey Mihály,
elnök.

A beadványt **Réz Mihály**, az intézet igazgatója személyesen nyújtotta be a város tanácsához s a tanács minden egyes tagja a leghatározottabban megígérte jóakaratu támogatását; így a törvényhatóságnak nem lesz nehéz a kérelem fölött olyképpen határozni, a mint azt fentebb említettük; ez által egy olyan intézmény birtokába jut a város, a melyre a mellett, hogy igen keveset fog költeni évenként (mert a befolyó tandíjakból az évi kiadások nagyjából megtérülnek) még a távol jövőben is csak büszke lehet; s hogy nem parádézni fog vele, bizonyítja az a körülmény, hogy Temesvárnak, Aradnak, Pécsnek, Kassának, Székesfejervárnak, Szegednek és más a Nagyváradhoz hasonló zsánerű városoknak már évtizedek óta meg van a maga nyilvános Conservatóriuma.

UJDONSAGOK.

Az angol Haynau.

Ezernyolczszázötvenegyben történt.

Haynau cs. és kir. tábornok, a magyar hősök hóhéra Londonba utazott. Nagy munkát végzett, pihenhetett utána. Egy országot sikerült vérebe fojtania, egy vitéz hadsereg vezéreit akarta bitóval meggyalázni s mikor érezte, hogy a gyalázat az ő fejére hull vissza, kiment a szabad Angliába.

Megnézett mindent, a mivel remélte, hogy elűzheti a lelkét gyöttrő rémképeket. Egy gyárba is bevetődött, a hol zakatoltak a gépek, izzadtak, sűrűgtek a munkások. A tábornok ur nézte, nézte, az ismeretlenség boldog tudatában örvendezve . . .

Egyszerre suttogás kél a munkások között:

— Itt van Haynau!

— Magyar- és Olaszország hiénája.

— A ki tábornokokat bitóra hurczolt.

— A ki asszonyokat nyílt téren megkorlácsoltatott.

Egy perc múlva zugott az egész gyár . . . valaki felülről ponyvát vetett Haynau fejére s az alatt úgy elverték a gögös urat, hogy alig tudott élve menekülni alóla. Összetörték, összeverték.

Igy bántak 50 év előtt Angliában azokkal, a kik a népszabadságot eltiporták, vitéz katonákkal rablómódra bántak s gyöngé nők ellen merték emelni kezüket.

Éppen 50 esztendeje.

*

Délafrikában Kitchener tábornok kihirdette, hogy szept. 15. óta a búrokat lázadóknak tekintik.

Ugyanilyen hirdményt bocsátott ki ellenünk is Haynau 50 évvel ezelőt.

Azóta még kegyetlenebb a fogságba esett búr nők sorsa. Kitchener nem ismer velük szemben kiméletet, falka-számra hajlja, éheztesíti őket gyermekeikkel együtt.

Akárcsak Haynau ötven évvel ezelőt.

Azóta két nap telt el s két nap alatt Kitchener-Haynau felakasztatott két búr parancsnokot, főbelövetett hármat, örökös fogságra ítélte kettőt, kettőt pedig a háboru végéig tartó nehéz rabságra.

Még rettenetesebb hóhérmunka, mint volt Haynaué 50 évvel ezelőt.

Két napnak ennyi az eredménye; mi lesz a többivel?

Es Anglia? A szabadságára féltékeny, humanizmusára büszke Anglia? Készítik-e az utlegeteket a modern Haynauknak, a hinduk és a búrok hóhéranak, a délafrikai hiénának?

Anglia tapsol a látványhoz s még biztatja a tábornokot: tovább! irgalom nélkül!

Ezzé vált Anglia 50 év alatt.

*

Közben pedig lehanyatlóban a britt lobogó tekintélye mindenfelé. Kinából kiszorult, Indiában most fenyegeti uralmát az orosz s Délafrikában is egyre terjed a fölkelés.

Ausztria bomlása Világosnál kezdődik. Mikor bekebelezte Magyarországot, azzal vesztette el Lombardiát, Velenczét, sőt talán valamennyi tartományát. Mert a történelem igazságos és megtorolja a rablókon, a mi bünt elkövettek.

Haynau véres munkájához Ausztria tapsolt, Kitcheneréhez Anglia. S lehetséges, hogy mikor Roberts és Kitchener beváltak Pretóriába, ezzel elveszett a Fokgyarmat és India.

A jövő megtevel még ezekre.

A jelenben egy bizonyos: hogy elveszett az angol *becsület* — pedig ez drágább, mint a Fokgyarmat és az egész India.

TAJÉKOZTATO.

Október 18. Iparisk. biz. ülés a városházán d. u. 4 órakor.

Október 19. 20. Löverseny Nagyváradon.

Október 23. Képviselőválasztás Székelyhidon.

November 19. Az Erzsébet leányvárvaház zászlószentelési ünnepélye.

—

* **A király itthon.** Ő felsége tegnap reggel nyolcz órakor a főváros érintése nélkül, a rákosi királyváltón Gödöllőre érkezett, a hol hétfőig marad és vadászatni fog. Hétfőn délelőtt ő felsége a székesfővárosba jön s a budai várpalotában tíz órakor általános kihallgatást ad.

* **Személyi hir.** *Rimler* Károly, Nagyvárad város helyettes polgármestere a tegnapi nap folyamán a reggeli gyorsvonattal *Buda-pestre* utazott, a honnan valószínűleg e hó 18-án tér vissza.

* **Dencs esperes itthon.** Megemlékeztünk róla, hogy *Dencs* János tb. kanonok, esperes-plebános két héttel ezelőt Budapestre utazott, hogy szemét, melyre hályog borult, kinos operációnak vesse alá. Megírtuk azt is, hogy dr. *Grósz* Emil professzor, a hírneves szemorvos igen sikeresen hajtotta végre a nehéz operációt. Mint örömmel értesülünk, a beteg állapota annyira javult, hogy tegnap már vissza is érkezett Nagyváradra. Néhány hétig még nem szabad olvasnia és kijárnia, de a mi fő, már lát s rövid idő múlva szemüveg segítségével írni és olvasni fog. Hívei örömmel értesültek plebánosuk gyógyula-áról s a szeretet sok jelszavával vették őt körül.

* **Egy hercegnő áttérése.** Kölnből távozoznak, hogy a *Kölnische Volkszeitung* jelentése szerint a hesszeni grófné, született porosz hercegnő e hónap 9-én Földában áttért a katholicus vallásra.

* **Schiefner praelátus 80 éves.** A váradi káptalannak egyik érdemekben megőszült tagja *Schiefner* Ede pápai praelátus tegnap töltötte be áldásos életének 80-ik esztendejét. Ezt a szép időt a legnemesebb munkában töltötte az ősz főpap. 37 esztendeig volt plebánosa Endrődnek, az egyházmegye legszebb és legnagyobb hitközségének. Jövedelmét már ott is a magyar kultúra oltárára áldozta: iskolát és kisdudóvót emelt s azoknak fentartását nagy alapítványal biztosította. Mióta váradi kanonok lett, még fokozottabb mértékben áldozott a jótekonyságnak. Ahány új templom, plebánia vagy iskola épült azóta, mindegyiknek létesítéséhez tetemes adományal, alapítványal járult, Endrőd, Kondoros, Szeghalom, Csorvás, Sarkad, Szenttornya stb, mind jötevői közt tiszteli őt. Adományai és alapítványai körülbelül 50.000 frtra rugnak. 80-ik születésnapja alkalmából kartársai és tisztelői üdvözlétükkel halmozták el az érdemes főpapot, ki ez alkalomból kanonok társait és rokonságait vendégül látta asztalánál, hol természetesen ünnepelték őt életének e nevezetes határpontján. Velük együtt számosan köszöntik őt különösen jótekonyságának élvezői és kívánják őszinte szívből: Ad multos annos!

* **Ujabb csalások a vámoknál.** A vámok kezelésénél Nagyvárad város kárára elkövetett csalás és sikkasztás ügyében, mint már írtuk, *Komlóssy* József v. tanácsos már befejezte a vizsgálatot. Azonban most újabb csalásokra jöttek rá. Egyik-másik vámkezelő már annyira ment a vakmerőségben, hogy nem is régi jegyeket adott a közönségnek, hanem egyszerű szürke papirdarabra ráírta: »50 kr. fizetve vámdíjban.« Több ilyen czédula került a tanácsnok kezébe. Most azt keresik, hogy ezek az összegek be lettek-e fizetve a város pénztárába? Hát ez különös. Hisz a vámjegyekre a fizetések a városi pénztárba a kiadott vámjegyek után teljesítettek, tehát mit keresnek most olyan befizetést, a melyről vámjegyet nem adtak ki. Általános megbotrátkozást kelt továbbá az, hogy a hely. polgármester még mindig alkalmazásban hagyja a vámkezelésnél azokat, a kik erősen vannak kompromittálva, a helyett, hogy ezeket azonnal felfüggesztenék. Tudtunkkal a vizsgálat során többekre igen terhelő adatok kerültek felszínre, ezeknek nincsen helyük a vizsgálat eredményének nyilvánosságra hozásáig sem. Így soha nem lehet gyökeresen kiirtani a visszaéléseket a vámok kezelésénél.

* **A városi tanácsülés elnapolása.** A f. hó 16-ára kitűzött tanácsülést, tekintettel arra, hogy *Rimler* Károly vezető elnök, helyettes polgármester elutazott — elnapolták s *Rimler* hazajövele utáni napon fogják megtartani.

* **Suprema lex.** Németországban művészeti dolgokban a császár szava döntő, a *suprema lex* nem is óhajtat, hanem kinyilatkoztatás Legújában miként Berlinnek, Kölnnek is összetűzése támadt Vilmos császárral Berlini jelentés szerint a kölni tanács 130000 márkát gyűjtött Frigyes császár szobrára. A bizottság elfogadta Albermannkölni szobrász tervét, amelyet azonban a császár nem fogadott el, mert ő lovas szobrot akart, holott Albermann álló szobrot tervezett. Erre a bizottság újbb pályázatot hirdetett s most is Albermann tervét fogadta el, de a császár ettől a tervől is megtagadta a jóváhagyást, mert minden áron azt akarja, hogy a bizottság, egy berlini szobrász tervét fogadja el.

* **A polgármester állapota.** Budapestről visszaérkező nagyváradiak állandóan kedvezőtlen híreket hoznak *Bulyovszky* József polgármester állapotáról. A tisztelet és a szeretet odavezeti őket a nagybeteghez, meglátogatná minden nagyváradi ismerőse, de az orvosok senkit sem akarnak hozzábocsátani. Az ilyen látogatások csak káros hatással vannak rá. Legtöbbször meg sem ismeri látogatóit, de ha megismeri, annál rosszabb. A fölismerés, a világos perc azonnal elmúlik s utána görcsökbe esik a beteg, a mi csak tovább sorvasztja eddig is megrongált szervezetét. Orvosai mindazonáltal biztatják magukat is, a látogatókat is a reményvel, hogy polgármesterünk felépülése éppen nincs kizárva.

* **Kinevezés.** O Felsője, a magyar királyi igazságügyminiszter előterjesztésére *Sinka* Endre temesvári törvényszéki aljegyzőt az élesdi kir. járásbíróvához albíróvá nevezte ki.

* **A lelecnházak.** A Fehér kereszt országos lelecnház egyesületének szeptember 16-án tartott közgyűlésen többek közt *Tabody* József másodelnök következőkben számol el a lelecnházak ügyéről.

A kormány támogatása következtében a központi intézetek kivül Kassán, Rimaszombaton, Szombathelyen, Szegeden, Szabadkán, Nagyváradon, Aradon, Temesvárt, Gyulán, Munkácson, Nagyszőlősen létesített lelecnházakban már is majd 10,000 gyermek ápoltatik. Részletes kimutatás a következő:

a) A központi lelecnházakban felvételre és ápoltatott csecsemők:

és pedig anyával — —	2689
anya nélkül — —	1522
Összesen — —	4211

Ebből elhalt: 201, vagyis 5%.

b) A vidéki fiókintézetekben felvételre és pedig:

B-Gyulán — —	658
Kassán — —	847
Szombathelyen — —	190
Szegeden — —	487
Temesvárott — —	489
Aradon — —	295
N.-Szőlősen — —	215
Munkácson — —	136
Rimaszombaton — —	123
Szabadkán — —	145
Nagyváradon — —	469
Összesen — —	4030

Elhalt ebből átlag 13%.

A központi és fiókintézetben együttvéve felvételre 8245.

E szám eddig majdnem megkétszereződött.

Örvendtes, és mégis szomorú adatok.

Örvendtes tény, hogy ennyi gyermeket tudunk megmenteni az elpusztulástól, de szomorú, hogy ennyi gyermek *szorul rá* a megmentésre.

Nem tudjuk, örüljünk-e inkább, vagy pedig szomorkodjunk?

* **Egy város vezedelmé.** Magyar-Óvár lakosságát roppant izgatottságba ejtette, hogy a kutyák között járványszerűen lépett fel a veszettség. Eddig már mintegy harmincz ember esett áldozatul a garázdálkodó veszett ebeknek. A szolgabíró megtette intézkedéseit, hogy a járvány el ne harapózzék, de intézkedésének nem volt fogantaja, úgy, hogy a végső eszközökhöz kell nyulni. Elhatározták, hogy a városból kiirtanak minden kutyát és macskát, csak az értékes vadászkutyákat hagyják meg, de ezeket is zár alá teszik. Hat gyermeket, akiket a veszett ebek összemartak, már Budapestre vitték a Pasteur-intézetbe, a többi odahaza ápolják.

* **Keresztmegáldás.** *Wenckheim* Géza gr., a hitbuzgó főúr mágori pusztáján pompás keresztet állíttatott, melyet a napokban áldott meg — fényes ünnepségek között — *Fetser* Antal apát-kanonok.

* **A magasabb tisztikar köréből.** Már említettük, hogy *Lovetto* altábornagyot trienti várparancsnokká nevezte ki O Felsője. Mint értesülünk, a novemberi előléptetések és áthelyezések alkalmából Nagyváradról is több magasrendű tiszt távozik el, részint előléptetés, részint áthelyezés folytán. Ertesülésünk szerint *Latscher* Viktor vezérőrnagy más állomásra helyeztetik át. Kivüle még br. *Stipšics* tüzérezredes és *Sokoll* tüzér-százados helyeztetnek át. *Aulich* ezredes, a 37. gyalogezred parancsnoka dandárnokká lép elő s szintén távozik városunkból. *Lőrinczy* Dénes honvédezzredes pedig nyugalomba vonul. A távozó főtiszték mindannyian előzőkeny, finom medorukkal köztisztelet és szeretetben részesültek a nagyváradi előkelő társadalomban.

* **Az oroszországi zsidók.** Az oroszországi iskolákban mindjobban korlátozzák a zsidó tanulók felvételét. Ennek következtében a varsói zsidók elhatározták, hogy saját erejükkel létesítsenek egy középiskolát azok számára, akiket az állami gimnáziumokban nem vettek fel. A varsói zsidók előbb a külföldi iskolákhoz fordultak, ott szerették volna gyermekeiket elhelyezni. Ez ajánlatokra Franciaországból azt a választ kapták, hogy idegen származású gyermeknek a francia iskolákba való felvételére gondolni sem lehet, mivel a külföldi tanulók már a legközelebbi időben csak igen korlátozott számban vehetők fel. — Ugy látszik, hogy Franciaország e tekintetben nem tartja meg az — alliancét. Jöjjenek csak Magyarországra, itt szívesen látják őket!

* **Képviselőjelölt rendőri fedezet alatt.** A ferencvárosi választás küzdelmei a mai nappal véget érnek. A kedélyek izgalma a végsőig fokozódott s átragadt az utca népére is. *Springer* Ferencz a függetlenségiből kormánypártivá lett jelölt tegnap délelőtt kihajtatott Kőbányára és meglátogatta *Tóth* Lászlót, a holnapi választás elnökét. Kőbánya utcáin természetesen nagy feltűnést keltett *Springer* s néhány pillanat alatt nagy néptömeg verődött össze *Springer* kocsija körül, a mig ő benne volt *Tóth*nál. A tömeg elég csendesen viselkedett egy ideig, de a mikor *Springer* kijött s beült kocsijába, csunya jelenetek következtek. Sárral, tojással dobálták meg kocsiját, a lovak gyepelőt megragadták s folytonosan kiáltották:

— Abczug *Springer*!

— Hogy merte meggyanusítani *Hoch* Jánost?

— Szégyelje magát. Éljen *Hoch* János!

A tömeg e közben nőttön nőtt s oly fenyegetően viselkedett, hogy végre is a rendőrségnek kellett közbelépnie. A közeli kapitányságról több rendőrt küldtek *Springer* védelmére, a kik azután kiszabadították őt a kellemetlen helyzetből.

* **A nyeremény örültje.** Megrendítő eset történt a napokban *Szelistye* erdélyi községben. Szerbu *Vazul* szelistyei lakos, a mint e hónap elején Nagy-Szebenben járt ez alkalommal vett egy nyolczad osztályú sorsjegyet. Ezt a sorsjegyet, e héten kihúzták 5000 korona nyereménnyel. Azonnal közlék Szerbuval a húzás eredményét. Szerbu, — a mint vasárnap abban a reményben, hogy most már a pénzt is áveheti, bement Nagy-Szebenbe, a takarékpénztárba, a hol a sorsjegyet vásárolta, megmagyarázták neki, hogy mennyit nyert és hogy mikor fogja a pénzt megkapni. Szerbunak nagy volt az öröme s boldogan tért haza, a hol már mind-nki tudott szerencséséről. A szerencse azonban megzavarta Szerbu elméjét. Hétfőn éjjel hirtelen felugrott az ágyból s kiáltozott, hogy rablók üldözik. Felsége nem tudta mire való a dolgot csittan leparkodott a férjé, mire Szerbu torkon ragadta az asszonyt és fojtogatta. A gyermekek sívatkodására Szerbu elbocsátotta a már elaludt ass-

zonyt s egy nagy késsel a kezében kifutott az utcára, a hol folyton kiabált és futkosott. A lármára többen kimentek az utcára s ezek közül *Bosán* Tódor és *Bosán* Gavrilla, Szerbu sógorai megakarták fogni az örültet, de ez a kezében volt konyhakést *Bosán* Tódor mellébe döfte, *Bosán* Gavrillának a karját hasította fel. *Bosán* Tódor azonnal meghalt. Az örültet csak nagynehezen tudták megfékezni s megkötözve beszállították Nagy-Szebenbe.

* **Halálozás.** Részvétellel vettük a következő gyászjelentést:

Özv. *Zlamál* Ferenczné szül. *Rischanek* *Stefánia* úgy maga, valamint az elhunyt testvérei: *Zlamál* Agoston, *Zlamál* Károly és az összes rokonok nevében is fájdalmas szívvel tudatják a legjobb férj, testvér és rokonnak *Zlamál* Ferencz, okányi gyógyszerésznek folyó hó 16-án reggel 4 órakor élete 42-ik, boldog házasságának 7-ik évében rövid szenvedés után történt gyászos elhunytát. A megboldogult földi maradványa folyó hó 18-án d. e. fél 11 órakor fog a biharmegyei közkörházban a róm. kath. egyház szertartása szerint beszenteltetni s az olasz sirkertben örök nyugalomra tétetni. Nagyvárad, 1901. október hó 16-án. Az örök világosság fényeskedjék neki!

IRODALOM.

Szocialista lap Nagyváradon. Nemcsak a választások alkalmával adtak magukról életjelt Nagyvárad szocialdemokratái, hanem ezentul is felszinen akarnak maradni elveikkel, követeléseikkel. Lapot indítanak *Ebresztő* címmel, melynek főszerkesztője ifj. *Simon* Szilárd, felelős szerkesztője *Ehrenfeld* Adolf. Ugy értesülünk, hogy a lap minden — sajnos, már eddig megszokott — éretlen túlzástól menten, a tiszta szocializmus eszméinek fog teret nyitni; ebben a reményben városunk több jeles uriembere megígérte támogatását. Az *Ebresztő* hetenkint fog megjelenni; első száma vasárnapra kerül ki a sajtó alól.

Katholikus Egyházi Zeneközlöny. Az országos magyar Czeczilia-egyesület folyó hó 15-én megjelent hivatalos közlönye a következő dolgozatokat tartalmazza:

Felhívás. — Az általános német Czeczilia-egyesület XVI-ik közgyűlése. — A gregorián chorális orgonakísérete. — A chorális előadási szabályai. — A regensburgi egyházzenei iskola. — A bazilikai zene okt. 4-én. — Decreta authentica. — Egyesületi ügyek. — Irodalom. — Vegyesek. — Szerkesztői üzenetek. — Pályázatok. — Hirdetések.

A kitűnően szerkesztett s magas nivón álló szakfolyóirat képviseli egyedül az egyházi zene érdekeit, s ennek a nyolcz éves multtal bíró folyóiratnak tevékenysége a szakkörök előtt igen becses. — Előfizetési ára egész évre 3 kor. 20 fill. Az O. M. Cz. E. tagjainak 2 korona. Kiadóhivatal: Budapest, VIII., Mária Terézia-tér 9. sz.

SZINHAZ.

HETI MŰSOR.

Csütörtök: Otthon.

Péntek: Gascognei nemes.

Szombat: Gascognei nemes.

Cyrano de Bergerac. Edmond Rostand világhíres romantikus drámájának, a *Cyrano*-nak teljesen a párisi minta szerint készült gyönyörű díszletei, a melyet *Strausz* Béla, a Vígsház dekoráció festője nagy gondal készítet, tegnap érkeztek Nagyváradra. A darab szereplői már teljesen elkészültek, a próbák is befejezték, így a nagy hírű darab legközelebb színpadra kerül.

Fedák Sári a Magyar Színházban.

Ritkán beszélnek annyit művész utaztatásairól, mint azokról, a melyeket Fedák Sárival, az »aranyos Zsaszával« akarnak megtéetni. Volt híre, hogy külföldre utazik s Londonban az angol operettet fogja virágzásra emelni. Mások közelebb, de a Népszínházról mégis elég messze utaztatták: azt híresztelték, hogy a *Fővárosi Orfeum* deszkáin fog fellépni. Most kiderült, hogy az egész utaztatásból csak egy igaz: a művész tényleg elhagyja a Népszínházat. Szerződése ugyan még egy évre lekötötte, de ő erre azt mondja, hogy kiskorú s így szerződésszegés esetén a kötbért nem fizeti. A Magyar Színház tegnapi száma tényleg azt is írja, hogy Fedák Sári aláírta Leszkayval a szerződést, mely őt 3 évre a Magyar Színházhoz köti. Leszkay azonban előrelátóbb volt Porzsolnál: a szerződést aláírta Fedák Sári édes atyjával is, nehogy vele szemben is a kiskorúság kifogását hozhassa fel a bájos, de szeszélyes művész. Érdekes a gázsai szabályozása is: Fedák Sári minden fellépéskor az egész bevétel tíz százalékát kapja. Ugy hogy most nem a közönség függ a primadonna szeszélyétől, hanem ellenkezőleg: a primadonna a közönség szeszélyétől.

Szigligeti-Színház.

Folyószám 20.

Idénybérlet 20.

Nagyváradon, esztörtökön, 1901. okt. 17-én

O T T H O N.

Szinmű.

S Z E M E L Y E K :

Schwartz nyug. ezredes	—	Peterdy Sándor
Magda, gyermeke	— —	Kacziány Viola
Mariska, »	— —	Szohner Olga
Auguszt, második neje	—	Benkő Jolán
Hefterdink, lelkész	—	Szarvasi Sándor
Vendlovsky Miksa, hadnagy	—	Deésy Alfréd
Dr. Keller, kormánytanácsos	—	Pataky Béla
Beckmann, nyug. tanár	—	Csatár Győző
Klebs, nyug. tábornok	—	Füredi József
Klebsné	— —	Tóvári Anna

MELYARAK: Nagypáholy 7 frt. Földszinti és első emeleti páholy 6 frt. Másodemeleti páholy 4 forint. Zsolye 1 frt 50 kr. Körszék 1 frt 20 kr., Támlászek 1 frt. Erkélyülés 1-ső sor 60 kr., középső 2-ik sor 50 kr., Erkélyülés oldal 2-ik sor 40 kr. II. emeleti zártzék 30 kr. Földszinti állóhely 50 kr., Diák és katonajegy a földszintre 30 kr. Karzati állóhely 20 kr. Egy szinlap 10 kr.

Kezdete fél 8 órakor, vége 10 óra után.

Jegyek előre válthatók d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnyitás fél 7, vasár- és ünnep. napokon este 6 órakor.

Holnap pénteken, okt. 18-án

A gascognei nemes.

Szinmű.

Igazságszolgáltatás.

Hock János sajtópöre. Országszerte felháborodást keltett az a röpirat, mely a budapesti IX—X. kerületi képviselőválasztás csuf kortesfegyvereként Hock János, az egyik jelölt ellen megjelent.

A rágalmazó pamflet írója ellen Hock sajtópöret indit s annak vitelére felkérte távirati uton dr. Vázsonyi Vilmos ügyvéd és országgyűlési képviselőt, a ki most néhány napig Abbáziában üdül. Vázsonyi szintén távirati uton elfogadta a megbízást. Az »Egy politikai zseb-metsző« címet viselő röpirat szerzője jónak

látta orvtámadását névtelenül intézni, de a Hock-párt az ellenjelölt, dr. Springer Ferencz pártját tartja a forrásnak.

Springerék a névtelen íróval minden közösséget tagadnak. A tegnapi nap folyamán pedig különös dolog történt ez ügyben, mert délelőtt kijelentette egy Vathy István nevű volt hirlapíró, hogy ő a kérdéses röpirat szerzője, délután pedig ugyanez a Vathy István egy másik nyilatkozatot adott ki, a melylyel visszavonja a szerzői »dicsőséget.« A vizsgálat feladata lesz hát a szerzőt kinyomozni.

Érdekes azonban, hogy Hock nem csupán a röpirat írója ellen tett panaszt, de a mint a törvény megengedi, a »terjesztők« ellen is. És mint ilyeneket, ellenjelöltjét dr. Springer Ferenczet s ennek pártelnökét, Czigler Győzőt fogja pörbe. Így a Hock János személye ellen intézett csunya támadás semmiképp sem marad megtorlás nélkül.

Tegnap Jankovácztól ez ügyre vonatkozólag Hock Jánoshoz a következő sürgöny érkezett Nagy József jegyzőtől:

Röpirat valótlansága országszerte igazolva. Győzelméhez Isten segítségét kérem. Springert táviratilag provokáltam.

Nagy József.

Az asszony verve jó. Kedélyes jelenet játszódtott le tegnap a vidéki kir. járásbíróóság büntető osztályánál.

A szereplő személyek férj és feleség voltak: a férj a vádlott, az asszony a panaszos. A panasz tárgya az volt, hogy a férj megverte a feleségét, mivel aznem engedelmeskedett neki.

A tárgyaló bíró kihallgatván a vádlottat, kérdezi tőle:

— Megverte csakugyan a feleségét?

— Nem én.

— De az van a feljelentésben, hogy maga több ízben arcul ütötte.

— Hát az igaz. Egynehány pofont adtam neki, de meg nem vertem. Az pedig, hogy én ezt tettem, természetes dolog, mert mi felénk nem is tartják jó embernek az olyat, a ki annyit sem törődik a feleségével, hogy azt, ha nem engedelmeskedik, nyakon nem üti. — De nem is lehet könnyögöm, az asszonynyal másképp bánni, mert rá kap az emberre.

Az asszonyt, úgy látszik, meghatotta a magvas védelem, mert vádját visszavonta s mint békés házaspár vonultak haza Ilájóra a peres felek.

REGÉNY-CSARNOK.**KÖVESSÜK ÖT!**

Írta: Sienkiewicz Henrik. Fordította: dr. Rada István.

18.

IX.

A látomás másnap sem jelent meg.

A beteg nagyon élénk volt, mert Timon, nyugtalanodva leánya egészsége miatt s megremítve Cinna egy levelétől, gyorsan elhagyta Alexandriát és Caesareába érkezett, hogy még egyszer és utoljára viszontlássá egyetlen gyermekét.

A Remény ismét kopogtatni kezdett Cinna szívére és bebocsátást kért; de nem merete azt megnyitni, nem mert remélni.

Alexandriában és a pusztában, már voltak időközök az Anteát emésztő látomások között, de csak egy naposak nem.

Azért Cinna a szemmel látható könnyebbulást Timon jöttének és annak a benyomásnak tulajdonította, melyet a fiatal asszony a kivégzésből magával hozott, annak a benyomásnak, mely oly mély volt, hogy nem tudott másról beszélni, még atyjával sem.

Ez figyelmesen, szólanul hallgatta és gondolkodóba esett, körülményesen kérdezősködve a Názáreti tanításáról, a melyről Antea csak annyit tudott, a mennyit a helytartó mondott.

Annyi bizonyos, hogy jobban, erősebbnek érezte magát, s hogy a remény egy sugára gyult ki szemében, mikor a dél minden baj nélkül elmúlt. Több ízben boldognak mondta ezt a napot, s kérte férjét, hogy jegyezze föl.

De kint a nap szomorú volt és sötét. Alantjáró és egyhangu felhőkből szakadatlanul hullt az eső, eleinte bőven, azután finoman, hidegen, áthatóan.

Csak estefelé tisztult ki az ég s a nap tányérra biborszínre és aranyosra festette a felhőket, a pusztát szürke szikláit, a villa előcsarnokának márványos oszlopait, hogy azután belemerüljön a középtenger hullámaiba.

Másnap azonban ragyogó idő volt. A nap melegnek ígérkezett; de a reggel friss volt, az égen a legkisebb felhő sem mutatkozott, a földet úgy elárasztotta az azur-fény; hogy minden tárgy szinte kékeknek látszott.

Antea kedvenc pisztáczfája alá vitette magát, a mely az egész halom fölött uralkodott, hogy ott a ragyogó vidék és a kék láthatár nézésében gyönyörködjék.

Cinna és Timon, egy lépésnyire sem távozva az ágy mellől, a legkisebb változást is meglesték a beteg vonásain. Észrevettek nála bizonyos határozatlan nyugtalanságot, melyet a várakozás idézett elő, de semmit abból a halálos rémületből, a mely a dél közeledtével őt rendesen megszállta. Ma szeméi tisztábbak és orczái rózsaszínűek voltak.

Most már Cinna egyes pillanatokban remélni merete, hogy felesége meggyógyulhat, s e gondolatra, majd vágya támadt a földre borulni, szabad folyást engedni örömkönyeinek és áldani az isteneket, majd pedig ismét elszorítá szívére a gondolat, hogy ez csak az utolsó lobbantása a kialudni készülő mécsnek.

Minden áron meg akarván erősödni reményben, néha Timonra emelte tekintetét; de ennek is kétségkívül ugyanaz volt a gondolata, mert kerülni igyekezett Cinna tekintetét

(Vége köv.)

ZENE ES MUVESZET.

Az állami zeneigazgatás behozatala. Wlassics Gyula közoktatásügyi miniszter már régebb idő óta tervezi az állami zeneigazgatás behozatalát. A tömérdek magán-zeneiskola és intézett ugyanis egységes szervezet a központi igazgatás híján sok gondot okozott s közoktatásügyi kormányának. A miniszter megbízásából a művészeti osztály vezetője, Lippich Elek dr. osztálytanácsos a nyár folyamán már tanulmányozta Franciaországban és Belgiumban az állami zeneigazgatás ügyét és tapasztalatai alapján reformtervezetet fog kidolgozni. Értesülésünk szerint a tervezet már nagy részben elkészült s Wlassics óhajtaná a jövő év elején lehetőleg életbe léptetni.

TAVIRATOK.**Főispáni lemondás.**

Budapest, okt. 16. (Saját tud. táv.) Mikó Árpád, Marostordamegye főispánja lemondott; lemondásának okául a marostordamegyei választások eredményei fellett való bosszankodását emlegetik.

Megszökött tigris.

Esztergom, okt. 16. (Saj. tud. táv.) Az esztergommegyei községekben óriási pánik uralkodik. Egy vándorló állatsegreglet bengaliai tigrise megunt a fogaságot s egy alkalmas pillanatban megugrott ketreczéből. Óriási károkat okoz; Párkányban 36 juhot összetépett. Esztergomból egy század katonaságot rendeltek ki üldözésére. A lakosok nem merik elhagyni lakásaikat, félelem, rettegés uralkodik a környéken.

Levetett mandátum.

Budapest, okt. 16. (Saját tud. táv.) Mint tudósítónk jelenti, Berzeviczy Albert lemond mandátumáról s ezen levetett, felesleges mandátumot Széll Kálmán a hír szerint Tisza Kálmánnak fogja felajánlani.

Választási harc.

Pinczehely, okt. 16. (Saj. tud. táv.) Ma reggel pont 9 órakor kezdtek meg a szavazást. A választás *Ráthay* László függetlenségi és *Szűts* József néppárti jelölt között nagyon elkeseredett. A választók hangulata szerfelett izgatott. A rend fenntartására egy gyalog és egy lovas ezred ügyel fel. Az eredmény nagyon kétes, rendezavarás ez ideig nem történt.

Délafrikai háború.

London, okt. 16. A Times jelenti Dundeeből e hó 13-áról: Egy csoport búrnak sikerült nyugati és észak felé a wakkerstroom-áramlaton átkelve elmenekülni. Néhány kárát visznek magukkal, ne ágyujok vagy koscsikok nincsenek.

Lotter kivégzése.

Middelburg, okt. 15. Woolfard-tot, Lotter kommandójának hadnagyát ma agyonlőtték. (M. T. I.)

Kereskedők mozgalma.

Arad, október 16. Az aradi kereskedők köre országos mozgalmat indít a gazdasági egyesületek fogyasztási szövetei ellen. A panaszt már benyújtották, a melyben elmondják, hogy Aradon a szövetkezet a kereskedőket érzékenyen károsítja és annyira ment, hogy már kőszállításra is ajánlatot tett a városnak, nyílt üzletet tart, nemtagoknak is árusít és ezt minden adófizetés nélkül teszi, míg a kereskedők a nagy adóterheket alig győzik fizetni. A kereskedők köre ma elhatározta, hogy az ország összes kereskedő köreit hasonló mozgalomra kéri fel. (M. T. I.)

A nemzeti színház gyásza.

Budapest, okt. 16. (Saj. tud. táv.) Bercezy Béla, a nemzeti színház kitűnő tagja a közönség kedvence, ma este 7 órakor meghalt. Ugy collegái, valamint a műpártolók körében óriási a részvét.

Felfüggesztett polgármester.

Makó, okt. 16. Makóról táviratozzák, hogy Széll György Makó város polgármestere közel két esztendő óta fel van már függesztve s ellene a fegyelmi vizsgálat elrendelve. A közigazgatási bíróság, mint első foku fegyelmi hatóság a polgármestert hivatali képtelenség alapján hivatalvesztésre ítélte. A belügyminiszter azonban az első foku fegyelmi ítéletet nem hagyta jóvá s pótvizsgálatot rendelt el. A pótvizsgálat során, melyet a közigazgatási bizottság a múlt hónapban fejezett be, sem újabb terhelő, sem mentő körülmények fel nem merültek ugyan, de a második ítélet már csak dorgálásra szolgált. Makó város képviselője tegnapi közgyűlésén tárgyalta a polgármester fegyelmi ügyét s az első foku fegyelmi ítéletet a belügyminiszteriumhoz megfellebbezte. (M. T. I.)

Görög követ a szultánnál.

Konstantinápoly, október 16. Annál a kihallgatásnál, a melyen Mavrocordato görög követ tegnap este a szultánnál volt, érintették a két ország viszonyát. A szultán kijelentette, hogy kölcsönösen arra kell törekedniük, hogy a két ország viszonyában határozott egyetértéshez jussanak, mely viszony különben igen barátságos. Mavrocordato megígérte, hogy kormányának jelentést tesz a szultánnál tapasztalt kedvező dispoziációból. (M. T. I.)

Apa és leánya ravatalon.

Sopron, október 16. Hubay Etelka 18 éves szép leány ma agyonlőtte magát. A szüretéről jött haza, a midőn arról értesült, hogy ősz atyja a kórházban haldoklik. Kétségbeesésében öngyilkos lett. Fél órával később atyja is, a ki nyugalmasított telekkönyvvezető volt, meghalt. (M. Táv. Ir.)

Követelés a portától.

Páris, okt. 16. A Timesnak jelentik Konstantinápolyból, hogy az ifjú török bizottság Delcasse külügyminiszterhez kérvénnyel fordult, a melyben arra utalnak, hogy megérkezett az alkalmas pillanat arra, hogy a portától a reformok keresztülvitelét követeljék. (M. T. I.)

Munkások és katonák harca.

Budapest, okt. 16. (Saját tud. távir.) Pétervárról jelentik, hogy Oroszország belsejében az éhező sztrájkoló munkások számos helyen véres harcot vívtak a katonasággal. Szaratovban a katonák több mint 50 munkást sebeztek meg, kik közül kettő meghalt s többen súlyosan megsebesültek. Az orosz diplomaták a forradalom kitörésétől tartanak.

Kinai ügyek.

Peking, okt. 15. Lihungcsang az orosz követet egy héten kétszer látogatta meg. A beszélgetés tárgyáról semmi megbízható értesítést sem lehetett kapni. De a kínai hivatalnokok azt állítják, hogy Lihungcsang a követhez azt a kívánságot intézte, hogy Mandsuriáról ismét mondjanak le Kína javára. Az orosz követ azt javasolta, hogy Kína külön követet küldjön Pétervárra, hogy a feltételek

felett tárgyaljon. Lihungcsang Csingcsitungot, legnagyobb ellenségét akarja ezzel a kiküldetéssel megbizni. (M. T. I.)

Zavargások Spanyolországban.

Madrid, okt. 16. A minisztertanács a régens-királynő elnöklete alatt ma rendkívüli ülésre gyűlt össze. Szevillából érkezett hírek szerint ott ma délelőtti újból zavargások fordultak elő. A csőcselék a közúti kocsikat kövekkel dobálta meg és az »Isteni Megváltó« nevű zárda kapuját felgyújtotta. A katonaság újból helyreállította a rendet. (M. T. I.)

Szevilla, okt. 16. A zavargások alatt több pékrátnelyt és két piacot kifosztottak. Több műhelyt, a Szent Lélek nevű zárdat, valamint az egyetemet kövekkel dobálták meg. Közben két diákot és egy egyházzolgát megsebesítettek. A várost katonaság szállotta meg. Kordováról csapatok érkeztek ide az itteni helyőrség erősítésére. (M. T. I.)

KOZGAZDASAG.

Az osztálysorsjáték. Még csak két napig, október 18. és 22-én tart az osztálysorsjáték nyolczadik sorsjáték-huzása. A 30,000 nyeremény közül 28,500-at már kisorsoltak; összesen még csak 1500 nyeremény van a szerencsekerékben és ezek közt van a legnagyobb, a 400,000 koronás főnyeremény. Feszült érdeklődéssel lesik a huzásnál jelenlevők ezt a nyeremény kisorsolást, mert az egyszer tényleg beállhat az a sokat hirdetett legszerencsésebb eset, hogy a 60,000 koronás jutalmat a legnagyobb főnyereménnyel együtt kihúzzák.

2000 koronát nyertek: 57532 36523
72171 19411 13510 12806 50957 84740 24989
67695 63475 51424 82548.

1000 koronát nyertek: 36701 27756 87320
97221 76426 88567 82063 83049 91271 32576
30933 54780 53641 89359 65491 71758
43087 34875 66330 42864 57345 1808
83319.

500 koronát nyertek: 55731 35116 12301
82416 69639 39988 53694 36894 59408 43456
76508 73688 72245 39941 97279 98879 30714
63067 50546 99537 95331 76688 89942 51558
58886 65311 29105 41655 98222 80076
51826 40464 27983 17175 8856 9551 98295.

A többi kihuzott számok 200 koronát nyertek.

Van szerencsénk a n. érdemű közönség szives tudomására adni, hogy az alant jegyzett cikkek árait mélyen leszállítottuk és

teljesen kiárusítjuk

u. m. Szines selyem kelmék, nyári női ruha szövetek, mosó zefir, batiszt, angol vászon és fehér batisztok.

Szövött áru kesztyük, gyermek- és fiu tricó ing, nadrág, netz ingek.

Tenis flanel és satin ingek, övek, sapkák és egyéb idény cikkeket.

Az összes raktáron levő napernyőket, blousokat és női fűzőket

minden elfogadható árrban eladjuk.

Tisztelettel

Kunz József és társa cég,

Nagyvárad, Szt. László-tér.

Forgalmi kimutatás 1901. évi okt. hó 15-ről. Tiszta buza körülbelül 900 hltr, kétszeres buza 140 hltr, rozs 400 hltr, árpa 120 hkl, zab 320 hltr, tengeri 1000 hltr, burgonya 490 hltr. Lásbas jószágok: Hizott sertés mintegy 94 drb, félhizott 132, sovány 160, süldő 420, malac: 370, hizott marha 12, jármás ökör 260 fejős tehén 180, borju 200, bivaly 14, juh és kecske 100, ló 305.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A Tiszántúli eredeti távirata. —

Hatszidők.

	Budapest, okt. 16.
Buza októberre	7 84
Buza áprilásra	8 30
Tengeri	5 14

Rosz okt.	6 69
Zab ápr.	6 98
Káposzta, repesz, szeg.	—

Értékpapírok:

	Budapest, okt. 16.
Osztrák hitel	625 50
Magyar hitel	629 50
Államvasút	624 50
Rimamurányi	416 —
Magyar jelkölcsön	433 —
Szolgálati	—
Wagon-kölcsön	—

Hivatalos arányok:

	a budapesti áru- és értéktőzsdén 1901. okt. 16. án.
Magyar aranyjárdék 4%	118 60
Magyar koronajárdék	92 80
Magyar vasúti kölcsön aranyban 4%	121 75
Magyar vasúti kölcsön ezüstben 2 1/2%	100 25
Magyar keleti vasúti államkölcsön 1878-ban	119. —

Magyar földterhermentelési kötvény 4%	91 50
Italmérségi jog megváltási kötvény	99 85
Horvát-szláv földterhermentelési kötvény	98 50
Magyar nyereség-sorsjegy-kölcsön	177 50
Tiszszabályozás szegedi sorsjegyek kölcsön	144 —
Osztrák járadék papíran	98 30
Osztrák járadék ezüstben	98 20
Osztrák járadék aranyban	118 90
Osztrák korona járadék	95 00
Osztrák államsorsjegyek	138 50
Osztrák magyar bank részvény	16 30
Magyar hitelbankrészvény	632 75
Osztrák hitelintézet részvény	625 50
Párisi vista	—
20 frankos arany (Napoleonár)	19 00
Németbirodalmi márká	—
London vista	—
20 márkás arany	28 45

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Amerikát — Nagyváradon

Fillérből lesz a korona, ez a jelszava az Amerikai áruháznak, Fő-utcza, Bazár-épület.

A bekövetkező őszi sasionra üzletünket újból megnagyobbítottuk és pedig dus választékot tartunk a legutolsó divatu női ruha-szövetek, casán, posztó, barchet és flanel kelmékből.

A legolcsóbb árban kaphatók:

Vászon, chiffon, kanavász, kreton, szőnyeg, ágygarnitúrák, posztó és berliner kendők, blous és díszítő selyem kelmék és mindennemű rövidáru cikkek.

Még eddig nem létezett olcsó árban adunk el:

Női, férfi és gyermek téli alsó ingeket és kis öltönyöket, berliner sapkákat, rekliket és fejkötőket, férfi kemény elejű és puha elejű ingeket, kélzét és gallérokat.

Igen nagy raktárt tartunk

kész női blousokban és női alsósoknyákban, jutányos árak mellett készítünk mérték után női blousokat és aljakat bármilyen anyagból, ugyszintén paplanokat a legrövidebb idő alatt.

193—9—20

Tömeges látogatást kér

Amerikai áruház, Fő-utcza, Bazár-(színházi)-épület.

a hol minden olcsó, semmi sem drága.

Igen érdekes és tanácsos

meglátogatni.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA R. T.

Nagyvárad, Apáczai-utcza 3. szám.

Művek,
folyóiratok, hirdapok,
vonalzatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levélborítékok.

Elvállal és készít:
izléses kivitelben
mindennemű
nyomdai munkákat
jutányos árak mellett.
Videki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfek,
számlák, falragaszok,
báli meghívók,
tánczrendek, étlapok,
naptárak,
palaczkfeliratok,
névjegyek,
gyászlapok
stb. a nyomdai szakba
vágó nyomtatványok
készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.